

Η ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΑΜΦΙΠΟΛΕΩΣ

Επὶ τῶν ὁραίων κλιτύων ἐνὸς λό-
φου εἰς μίαν ἐρημον περιοχὴν τῆς 'Α-
νατολικῆς Μακεδονίας πλησίον τοῦ ἐγ-
κατελειμμένου ὁστέως τῆς 'Αμφιπόλεως,
ἐκεῖ ὅπου ὁ χειμαρρῶδης Στρυμὼν χα-
ράσσει τὴν ὁρὸν τοῦ πρὸς τὴν θάλα-
σαν, ἀνίσταται ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀρχαίαν Τέχνην καὶ
μεριμνᾷς 'Αρχαιολογικῆς Σχολῆς 'Α-
θηνῶν μετὰ τῆς Γαλλικῆς τοιαύτης,
πράγμα ἀρετὰ δύσκολον, διότι ἐπι-
βάλλεται ἡ συνήθεια ν' ἀποφεύγεται συν-
εργασία ἐπὶ τοιοῦτον πεδίου. Εὐτυχῶς
ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀρχαίαν Τέχνην καὶ

—Αἱ ἐργασίαι τῆς ἀναστήλωστος θ'
ἀρχίσουν αἰετως, ἐξοχῶτατε;
—Κατ' ἀρχὰς δὴ πρέπει νὰ γίνουν το-
πογραφικαὶ μελέται, καὶ αὐτὸς εἶνε ὁ
σκοπὸς τῆς ἐπισκέψεώς μας, εἰς τὰς ὁ-
ποίας θὰ μᾶς βοηθήσουν καὶ οἱ μηχαν-

Τὰ ἀνευρεθέντα τεμάχια τοῦ Λεόντος τῆς 'Αμφιπόλεως

Ὁ κ. Λίγκολν Μάκ Βη πρεσβε-
υτὴς τῶν 'Ηνωμ. Πολιτειῶν τῆς 'Α-
μερικῆς ἐνταῦθα

ναχωρῶ ἐπὶ τόπου ὁμοῦ μετὰ τοῦ κ.
Μπρονίμω τῆς 'Αμερικανικῆς 'Αρχαιολο-
γικῆς Σχολῆς καὶ τῶν κ.κ. Λε Μερὲ
καὶ Νικωρ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς.

ννοὶ τῆς 'Εταιρείας Μόντ-Γουβλὲν ἡ
ὁποία, ὡς γνωρίζετε, ἐκτελεῖ τὰ ἀπο-
ζηραντικὰ ἔργα τοῦ Στρυμόνος. Εἶναι
ἀνάγκη νὰ ἐξετασθῇ ἐὰν ὑπάρχουν καὶ
τίποτε ἄλλα ἀρχαία ἐκεῖ κοντὰ ὥστε νὰ
μᾶς διαφωτισθῶν ὡς πρὸς τὸν Λεόντα
καὶ καθορθῶν καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς κα-
τασκευῆς του. Διότι τίποτε διατυχῶς
δὲν εἶνε περὶ αὐτοῦ γνωστὸν ἀπὸ ἀρ-
χαίους συγγραφῆς οὔτε ἐπιγραφῆς τις
εὐρέθη ἀκόμη ὥστε νὰ μᾶς κατατάξῃ.
Μόνον εἰκασίας ἔχουν διατυπώσῃ ὥς
τώρα οἱ ἀρχαιολόγοι σπηρευθέντες ἐπὶ
τῆς τέχνης τῶν εὐρεθέντων λευκάνων.
'Η σωζομένη κεφαλὴ τοῦ Λεόντος καὶ
τὰ λοιπὰ τεμάχια φανεροῦνται πράγμα-
τι ὅτι τὸ ἔργον ἀνέστη εἰς τὴν λαμπρο-
τέραν ἀμυν τῆς ἀρχαίας Τέχνης, τὸν
δὲν δηλαδὴ κ. Χ. αἶονα καὶ δὲν εἶνε
'Ελληνιστικῆς ἐποχῆς ὅπως ἐνομίσθη
ἀρχικῶς. Παρὰ τὸν ὄγκον του, τὸ ἔρ-
γον αὐτὸ τῆς γλυπτικῆς εἶνε τέλειον. 'Η
λεπτότης τῶν γραμμῶν, ἡ ἐπιμελὴς ἐ-
πεξεργασία καὶ τῆς τελευταίας λεπτο-
μερείας, ἡ χάρις, ὅλα φανεροῦνται ὅτι
εἶνε ἔργον τῆς περιόδου αὐτῆς. Κί'
εἶνε πολὺ πιθανὸν ὁ Λεὼν αὐτὸς νὰ ἀνη-
γέσθῃ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπιτυχῆς ἀ-
μύνης τῶν 'Αμφιπολιτῶν κατὰ τὴν ἐναν-
τίαν τῶν ἐπείσων τῶν 'Αθηναίων διακο-
κυνέως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου
περὶ τὰ τέλη τοῦ δὲου αἰῶνος. 'Ηπαρ-
κὸν νὰ θεβαιώσω, ὅτι καὶ τώρα ὅπως
εἶνε κατεστραμμένους ὁ Λεὼν τῆς 'Αμφι-
πόλεως εἶνε πολὺ ἀνωτέρας εἰς τέχνην
ἀπὸ τὸν περίφημον Λεόντα τῆς Χαίρου-
νίας τὸν ὅποιον γυλιᾶδες ξένων ἐπισκέ-
πτονται κατ' ἔτος.

—Εἶναι εὐτύχημα, ἐξοχῶτατε, ὅτι τό-
ρα μὲ τὴν εὐεργετικὴν ἐπαράσιν σας
(Ἡ συνέχεια εἰς τὴν 4ην σελίδα)

...στη
...ἀλλοῦ
...ἐνὰ ἐξ
...μὴ μ
...εὐ ἔτοι
...δάματ.
...ἰά δου
...ἐς, γὰ
...ν ἀγα
...διασκι
...τως ἦρ
...σὲ ἀνα
...ρὸ νὰ κ
...ὅς πάντ
...ῆ σου;
...ε παρὰ
...τὸ δοῖν
...σο! Δε
...ποτα αἰ
...στή παῖ
...καθήση
...σαι, νὰ
...θεοῦ νὰ
...αἰτῶ
...θήσης
...ρους...
...πῶς τι
...έχω...
...καὶ
...μα καὶ
...γατὶ εἰ
...ο μπορ
...πλανι
...κορὸν
...ξάδερο
...στά π
...ες στὴ
...αίτιος
...ν ἑμάλ
...ς συγγ
...μέσα
...χωρήσι
...χριστιαν
...ῶν ταῖον
...ῆσι στὴν
...Ἑλλάδι
...ῆσε τοῦ
...ἴστον στὸ
...; Μὲ
...σε νὰ πέσῃ
...τὴ θάλασσα.
...ν ἂς ἐπέφε
...στὶς οὐ
...μου.
...τὶ τέλους
...σ' ἕνα ζα
...αὐτὴν μὴ
...αὐτὴν μὴ
...νὰ δάλλῃ
...τοὺς ἀν
...ες; Τέτοι
...α γινούσ
...ν καὶ σὺ
...ξάδερε,
...ατήσης
...σπᾶτι
...σου;
...λο;
...καὶ ἐγὼ
...τὴν ἀγαπᾶ
...τὸ ἀνερῶ
...πρὸς τὴν
...παρὰ νὰ
...πᾶω στὸ
...ἀνε θαρ
...περισσό
...καθαριότη
...καλοπε
...μα μάλισ
...θα μεί
...πο. Ὅσο
...δὲ μὲ δι
...πατρίδα
...μον.
...πολλο
...κόσμο.
...πορὸς

ΛΟΥΔΑΤΟΥ

ανάλαφρο γέλιο.
 κπόν να τόν συμ-
 ά: τη ρώτησε.
 κ. κάθε μέρα τόν
 κότερο.
 άρχη τόν φοδό-

τη φίλη της τί ε-
 τη, δηλαδή να μει-
 μείνουν πολύ.
 μφωνώ με τη δική
 ψι, της άπήντησε

ο ότι οι κυνηγοί
 έλλην γνώμην.
 χι, είπε με πεποι-

ι όλοι οι κυνηγοί
 αμονή στο χωριό
 άρα πολύ εύχαρι-

ην εύχάριστη δια-
 ώραία και ελπι-
 ιολατρεία ήρθε να
 ή σ'... δια άρπα-
 μ κι ής 'Ιωάν-
 μμορ... ών άγνώ-
 ής ζούγκλας.

υό γυναίκες έκου-
 ση ελικρίνεια και
 σι και διέκοπταν
 για να φάνε τούς
 ρύς, άξαφνα ή 'Ι-
 κτά τρόπον κεραυ-
 ολιθωμένη, και έ-
 ημα για να πετα-

πού πλάι της κα-
 ν κεραυνόβολο έ-
 της φίλης της έ-
 πλγμην όστι είχε δη

υνέχεια.

ΝΤΩΣΕΩΣ

***
 ***

ΛΒΙΝ ΔΒΙΓΚΕΡ

ρυσά να πιστέψω ότι
 ωτες μου, οι γεμα-
 μου άπαγόρευαν να
 μας χαρκαλώματα...
 πιστέψω, ότι δεν με
 υς, ότι με άνάγκη
 έσω χίχλωτος στά
 θ... Μήπως δεν ή
 ευρική μας ζωή;...

ως για πύό λόγο
 τι ;

"Ισως φοβόσταν μή-
 νοντας στην Γερμα-
 νική μας χώρα
 "Ισως....

(ΖΟΥΕΙΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ 26. ΟΕΚΤΩΡΟΣ)
 θά έχονεν και άλλο μνημείον του άρχαι-
 ου κλέους να επιδεικνύωμεν.
 —Χορεύονται άκόμη πολλά, μού ά-
 παντά ο κ. Μάκ Βη, διότι δεν άρκει
 μόνον ή άναστήλωσις. 'Η μετάβασις
 :Βρελνς & Μον 1936

Σχέδιον άναστηλώσεως του Λεόντος της 'Αμφιπόλεως

εις την θέσιν όπου εύρίσκεται ο λέων
 εινε διαχερεστάτη, σχεδόν άδύνατος
 σήμερον. Φαντασθήτε ότι πρέπει να
 νεις να μεταβή εις Σέρρας, και άπ' έ-
 κει δι' αυτοκινήτου εις Πεταλινά, όπό-
 θεν ή 'Εταιρεία Μόνε-Γουόλεν θα μας
 δώσει μίαν δενζινάκτον με την όποι-
 αν θα πλεύσωμεν τόν ποταμόν έως την
 θέσιν του λέοντος εις την είσοδον της
 γραφικής φάραγγος από την όποιαν περ-
 νά ο Ιστορικός αυτός ποταμός. Τό τα-
 ξείδιον, βλέπετε, εινε άρετά κοινάδες.
 Εύτυχώς από εκεί πρόκειται να περάση
 ή υπό κατασκευήν ήδη έθνική όδός
 Θεσσαλονίκης-Καβάλλας κ' έτσι μετ'
 όλιγον, ή έπίσκεψις του άναστηλωμένου
 μνημείου θα εινε εύκολη διά κάθε ξέ-
 νον.

—Νομίζετε, έξοχώτατε, ότι εινε δυνα-
 τόν να ευρεθούν και άλλα άρχαιότητες
 εκεί κοντά;

—Πολύ πιθανόν. 'Από τό μέρος αυ-
 τό διόρχετο ή μεγάλη στρατιωτική ό-
 δός των Ρωμαίων, ή 'Εγνατία, ή όποία
 συνήνουν τό Αδράκχιον με τό Βιζάντιον,
 πλησίον δε άκριβώς της θέσεως του
 λέοντος εύρίσκονταν και τά έρείπια ρο-
 μαϊκής γεφυρας επί του Στριμόνος.
 'Η 'Αμφίπολις άλλως τε, ή περιφημοτά-
 τη από όλας τās ελληνικάς πόλεις της
 Μακεδονίας, δεν εινε δυνατόν παρά να
 διατηρηή υπό την γήν ίχνη της παλαιάς
 της δόξης. Τό μέρος όμως εινε τόσον
 άπομακρυσμένον πάσης συγκοινωνίας
 ώστε έως τώρα δεν έδόθη άφορμή έ-
 ρεινών. Κι' αυτή ή εύρεσις του λέον-
 τος εινε έντελώς τυχαία. Λέγεται πρό-
 γματι ότι κατά τόν παγκόσμιον πόλε-
 μον μερικοί 'Αγγλοι στρατιώται έκα-
 μαν χάσκον άρχην άνασκαφών κατά
 τās όποιās εύρήκαν μερικά τεμάχια έ-
 νός μαρμαρένου λέοντος. Δεν απέδωσαν
 όμως οσαδήποτε σημασίαν εις αυτά. Πρό
 διετίας έν τούτοις, δύο 'Αμερικανόι μη-
 χανικοί, οι κ.κ. Γνώσμαν και Τάτζ, οι
 όποιοι διευθύνουν τās εκεί έργασίας της
 'Εταιρείας Μόνε-Γουόλεν, με έκάλεσαν
 να έπισκεφθώ τά λείψανα του λέοντος
 αυτού τά όποία κατά την γνώμην των

καρποφόρησαν κατόπιν έρευνών. Μετέβην πράγματι και είδον τά
 τεμάχια αυτά σκεπασμένα από χόρτα
 και χώματα. 'Η τεραστία κεφαλή του
 λέοντος ήταν άνεστραμμένη, είχαν δε
 σκάψει εις αυτήν οι πομίνες ένα λακ-

κόν διά να μαζεύουν νερό και ποτίζουν
 τ' άρνιά των. 'Εκ πρώτης όψεως έν-
 τούτοις άνεγνώρισα ότι επρόκειτο περί
 έργου τέχνης. Δεν ήθέλησε όμως
 να βασισθώ εις την γνώμην μου και
 προσέκλεισα τόν διεθυντήν της Γαλλι-
 κής Σχολής 'Αθηνών κ. Π. Ρουσσέλ,
 ο όποιος ένήργει τότε άνασκαφάς εκεί
 κοντά εις τούς Φιλίππους να θελήση να
 εξετάσθ με τό κύρος του τά τεμάχια.
 'Ο κ. Ρουσσέλ διεπίστωσε πράγματι ότι
 πρόκειται περί θαυμασίας κλασικής τέ-
 χνης. Με την συνεργασίαν αυτού και
 του άρχιτέκτονος της Σχολής, του κ.
 Ντικού, κατορθώσωμεν να επιτύχωμεν
 μίαν πλήρη άναπαράστασιν του λέον-
 τος και λεπτομερή ύπολογισμών της ά-
 παιτηθησομένης δαπάνης. Τώρα τά
 χρήματα εύρέθησαν και έλπίζω ότι τα-
 χέως θ' άρχίσουν αι σχετικές έργασίαι.

Εινε τόσος ο ένθουσιασμός με τόν ό-
 ποιόν όμιλεί ο άπνευσμένος αντιπρόσω-
 πος των 'Ηνωμένων Πολιτειών ώστε
 τόν μεταδίδει και εις τόν άεροσπήν
 του. 'Ο κ. Μάκ Βη άλλως τε εινε και
 ο ίδιος καλλιτέχνης. Εινε γλυπτής
 συνεχίζων και τώρα άκόμη κατά τās
 ώρας της σχολής τον τās σπουδάς του.
 Μανιώδης λάτρης της 'Ελλάδος ένερ-
 γει διαρκώς έκδρομιάς ανά τούς άρχαι-
 ους τόπους και τά γραφικά τοπία της
 χώρας, και δεν ύπάρχει σχεδόν γωνία
 της ελληνικής γής την όποιαν να μη
 γνωρίζη.

Σήμερον τό έσπέρας ο 'Αμερικανός
 προσθετής, συνοδευόμενος υπό τόν άρ-
 χαλόγονν τούς όποιους άνέφερον, άνα-
 χωρεί διά του 'Εσπερές-'Οριάν εις Θεσ-
 σαλονίκην και εκείθεν εις Σέρρας και
 τόν Στριμόνα. Εις τό ταξείδιόν του
 αυτό τό όποιον άποτελεί την άρχήν της
 πραγματοποιήσεως του σχεδίου τό όποι-
 ον συνέλαβε πρό διετίας, τόν συνοδεύ-
 ουν άναμφιβόλως ή συμπαθεία και ή εύ-
 γνωμοσύνη όλων μας. Διότι με την ά-
 ναστήλωσιν του λέοντος της 'Αμφιπό-
 λεως, θα έχη προσθήκη ένα άκόμη τί-
 τλον εις όσους άνέκτησεν επί της αγά-
 πης μας ή μεγάλη των Πατρις.

ΝΕΣΤΩΡ ΛΑΣΚΑΡΗΣ

Η ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΑΜΦΙΠΟΛΕΩΣ

*****